

Världssvält för dörren

De som går hungriga i år, måste svälta nästa år." Det sa biträdande chefen för FN:s livsmedelsprogram (WFP) nyligen när han intervjuades i svensk media. Och läget är nu sådant att de som "bara" går hungriga runtom i världen inte längre kan räkna med samma hjälp – de krympande resurser som står till FN-organets förfogande måste riktas till dem som bokstavligen svälter. För 2023 riskerar uppåt 350 miljoner människor i ett 70-tal länder att få uppleva livsmedelsosäkerhet. Samtidigt krymper FN:s resurser för att möta problemen. Afghanistan, Syrien, Jemen, Haiti, delar av Afrika – i land efter land hotar nu verklig massvält.

På många sätt upplever världen just nu något av en perfekt storm där flera faktorer samverkar till att läget ser värre ut än någon gång i modern tid. Den globala pandemin har lagt sig men fortsätter att ha effekter på levnadsstandarden över stora delar av planeten. Klimatförändringarna orsakar torka, bränder, översvämningar och allehanda svårigheter för jordbruket; mycket av hur det går med svält och hunger hänger på hur det går med skörden av några få stapelvaror som majs, vete, hirs, ris, sojabönor.

Rysslands krig mot Ukraina har drivit upp priset på gas och konstgödsel och spannmålsexporten från den ukrainska kornboden har försvårats.

FN varnar för att vi – även om ordet "vi" här kan kännas magstarkt när jag skriver ut det – kan stå inför en livsmedelkris av historiska proportioner. Den krisen kan få oöverskådliga konsekvenser: massemigration och allmän politisk instabilitet – Niger är väl det allra senaste exemplet – men framförallt miljoner människors lidande.

JAG TROR INTE att någon egentligen överraskas av den larmsignal som FN:s livsmedelsprogram nu sänder ut allt starkare. Det är bara det att frågor kring världssvält helt kommit i skymundan, särskilt i västvärlden där Rysslands angreppskrig länge nu stått helt i centrum. Det är naturligtvis inte konstigt, det är ett krig i vårt närområde, men de facto har det lett till att perspektiven smalnat. Vapenproduktion tenderar att framstå som viktigare än matproduktion.

Den svenska regeringen har alltmer enbart Östersjön och Europa som utsiktspunkt och beslöt exempelvis nyligen att avskaffa biståndsstödet till utvecklingsforskning i fattiga länder, med hänvisning till att pengarna behövs bättre i Ukraina.

Angreppskrigets effekter på omvärlden har i väst mest handflat om höjda matpriser eller energipriser i välmående länder, men knappast om läget i fattigare länder.

RENT ALLMÄNT HAR alla våra perspektiv krympt. Kanske särskilt i Sverige, där den utdragna Natoprocessen fixerat blicken på allt annat än de globala kriserna och där den övergivna alliansfriheten över en natt fått blicken att skifta.

Vi har blivit mer närsynta. Frågan om säkerhetspolitik reduceras till mer pengar till försvaret, men handlar sällan om klimateffekter som försvårar odling. Pandemin som nu nästan är bortglömd bidrog säkert också till att göra oss alla mer nationellt närsynta. De allra flesta av oss är medvetna om den ganska katastrofala underbemanningen i svensk vård och omsorg. Men att det saknas kanske tio, 15 miljoner sjuksköterskor i världen och i synnerhet i fattigare länder är knappast något som de flesta ens ägnat en tanke. (Jag skrev en ledare om just det i Dagens ETC förra året.)

HÖSTEN 2015 ANTOG världens samlade stater nya globala utvecklingsmål: Agenda 2015. Antalet mål var 17. Nummer 1 var "ingen fattigdom". Mål nummer 2 var "ingen

hunger". Det brukar ibland sägas att detta var de mest ambitiösa utvecklingsmål som den samlade mänskligheten någonsin fastslagit. Och under några års tid såg det faktiskt ut att bli bättre.

Sedan några år tillbaka har utvecklingen rört sig bakåt. Det blir värre. FN:s matprogram räcker allt mindre till för de enorma behov som tornar upp sig.

"Vi befinner oss vid ett avgörande vägskäl. Vi behöver möta utmaningen att stilla människors omedelbara matbehov, samtidigt som vi stödjer program som bygger hållbara samhällen".

Så ropar FN:s matprogram, WFP, på sin hemsida. WFP är världens största humanitära organisation, närvarande i massor av länder, men deras rop känns som ett ensamt rop i öknen.

WFP är nu tvungna att minska sitt stöd till svältande människor.

"Vi går just igenom en tuff prioriteringsinsats", sa biträdande chefen för WFP, Carl Skau, när han intervjuades i Dagens Eko.

Bidragen från olika länder sjunker nu för första gången och det i en situation där behoven ökar dramatiskt.

Han lät lugn på rösten i radion. Men det fanns miljoner och åter miljoner människors öde i det han sa.

/ GÖRAN GREIDER

ETC 23 Augusti 23

Tord Björk